

Тур О.М.
д.пед.н., професор
Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ

Однією з найактуальніших тем сучасної професійної освіти є проблема практичного запровадження в освіті *компетентнісного підходу*, методологічна база та вихідні позиції якого засновані і ґрунтуються на наукових дослідженнях багатьох вітчизняних й іноземних учених. Застосування компетентнісного підходу у професійній освіті студентів є вирішальною методологічною основою процесу модернізації вищої освіти в Україні. Головна мета компетентнісного підходу – це формування компетентного спеціаліста, який володіє всіма компетентностями, необхідними для професійної діяльності [1, с.155–162].

Компетентнісний підхід спрямовує педагогічний процес на формування та розвиток ключових і предметних компетентностей, акцентуючи увагу на результаті освіти, який розглядається, на відміну від традиційного підходу, не як сума засвоєної інформації, а як здатність діяти в різноманітних ситуаціях, у тому числі проблемних і нестандартних. Головним призначенням компетентнісного підходу, як зазначає І. Бех, є подолання традиційного розриву між наукою і практикою [2, с. 30]. Основна мета цього підходу – виховання людини як суб'єкта практичної дії, щоб вона розуміла відмінність між навчальною і практичною задачами: при розв'язанні першої – людина змінює себе (набуває певних знань, умінь, здібностей), при розв'язанні другої – змінює навколишній світ, предметне і людське середовище (змінюючи обставини, виготовляючи речі тощо).

Мета і сенс застосування компетентнісного підходу полягає: по-перше, в обґрунтуванні й побудові системи формування професійної компетентності майбутніх фахівців інформаційної галузі в умовах професійної підготовки у ЗВО; по-друге, у створенні умов набуття студентами досвіду самостійного вирішення пізнавальних, професійних, організаційних, етичних й інших проблем. Головним результатом

професійної підготовки майбутніх фахівців інформаційної галузі має бути сформована професійна компетентність, тобто здатність до успішної діяльності в галузі інформаційної діяльності.

У досвіді прогресивних країн, які реалізують компетентнісний підхід в змісті освіти, можна спостерігати спроби розробити певну систему компетентностей, яку складають *загальнодисциплінарні, спеціально-дисциплінарні та ключові* компетентності. Якщо загальнодисциплінарні та спеціальнодисциплінарні компетентності визначаються для кожної окремої дисципліни та розвиваються впродовж терміну її вивчення, відрізняючись високим ступенем узагальненості й комплексності, то ключові компетентності можуть бути представлені у вигляді «парасольки» над загальним процесом навчання, тому їх ще називають «наддисциплінарними», «міждисциплінарними», «базовими». Відтак ключові компетентності набуваються впродовж засвоєння всього змісту освіти; вони не пов'язані з конкретною дисципліною чи курсом; до них належать компетентності, які набуваються під час засвоєння не однієї дисципліни, а декількох або всіх одночасно. Їх метафорично можна визначити як персональні засоби, «ноу-хау», здібності діяти, що формуються та залишаються у студентів після того, як забуваються «фактичні» знання з окремих фахових дисциплін [3, с. 22]. Ключові компетентності мають формуватися в процесі професійної освіти через навчання, набуваючи характеру засвоєння освітніх дій, пов'язаних із освітніми завданнями та змістом зі сфери інформаційної діяльності, дозволяючи студентам розуміти й оцінювати в різних контекстах проблеми, що є характерними для різних видів майбутньої професійної діяльності.

Саме компетентнісний підхід до організації професійної підготовки майбутніх фахівців інформаційної галузі, з метою формування в них ключових компетентностей та їх компонентів, дозволяє запровадження у зміст освіти відповідної системи змін, що *потребують*: 1) визначення переліку ключових компетентностей та їх компонентів; 2) визначення змісту кожної з них, створення універсальної схеми напрямів набуття ключових компетентностей; 3) ідентифікації їх (в навчальних програмах) з окремими дисциплінами, з предметними (професійними)

компетентностями; 4) відбір змісту дисципліни, що забезпечуватиме формування окремих чи всієї системи компетентностей; 5) встановлення рівня та показників сформованості компетентностей на кожному етапі навчання; 6) розроблення системи контролю та корекції процесу формування компетентностей студента [3, с. 66–67; 4, с. 451].

Напрями набуття компетентностей майбутніми фахівцями сфери інформаційної діяльності має систематизовано відобразитися в державному стандарті, базовому навчальному плані та навчальних програмах з окремих дисциплін. Важливим є залучення до визначення, відбору та розроблення переліку й змісту ключових компетентностей, нарівні з академічними обґрунтуваннями, працедавців інформаційної галузі та випускників вишу останніх років. Відтак система професійної освіти оперативніше реагуватиме на запити ринку праці та надаватиме більшого значення перспективі працевлаштування своїх випускників.

Список джерел інформації:

1. Луначек В.Е. Компетентнісний підхід як методологія професійної підготовки у вищій школі. *Держава та суспільство*. 2013. №5. С. 155–162.
2. Бех І.Д. Діяльнісний та компетентнісний підходи: суть і сфери застосування. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2014. № 1–4. С. 28–34.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: колект. монографія / за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: К.І.С., 2004. 112 с.
4. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд та ін. Київ: Знання, 2017. 495 с.